

GEEN GESNEDEN BEEELD ?

Religie – Kunst - Literatuur

Prof. dr Johan Goud

Olterterperkring 10-12-2018

SCHEIDING VAN TERREINEN

- Van de *kunst* uit: de authenticiteit van de kunstenaar; de autonomie van de kunst en de kunstbeschouwing ('New Criticism')
- Van het *geloof* uit: het beeldverbod, het tweede gebod

GIJ ZULT U GEEN GESNEDEN BEELD MAKEN

- Maarten van Buuren: het beeld kan een inspirerende utopie zijn
- Frans Kellendonk: het beeldverbod leert ons respect te hebben voor het onbekende

KRITIEK OP HET BEELD – BEELDVERBOD – ICONOCLASME

Bronnen van de kritiek

- Competitie met andere waarden (waarheid)
- Verzet tegen de verleiding door kunst
- De ‘ironiserende’ werking van kunst

Debat over het ‘echte’ lezen of kijken

- Een gelovige is niet tot *zelfrelativering* in staat en kan dus niet lezen (Paul de Man)
- Echt lezen is *lezen alsof* een ‘reële aanwezigheid’ zich manifesteert (George Steiner)

KRITIEK OP HET BEELD – BEELDVERBOD – ICONOCLASME

Protestants iconoclasme

Kenmerken van de protestantse spiritualiteit

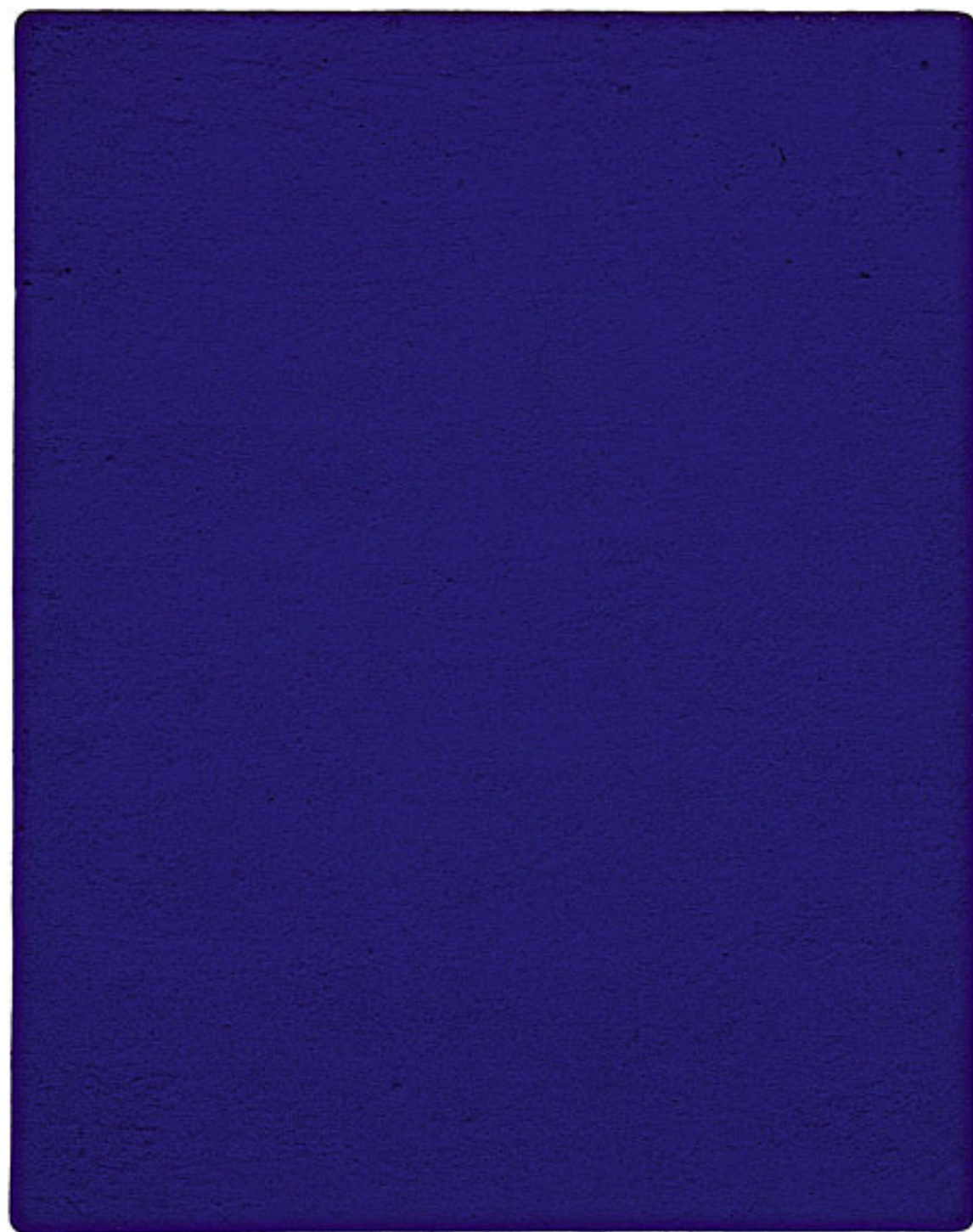
- Een *kritische* spiritualiteit
- Een *seculiere* spiritualiteit

Protestanten en de kunst

- De 'kruisoprichting (1633) van Rembrandt. Het commentaar van Simon Schama.
- De theoloog Paul Tillich over Picasso's 'Guernica' (1937)
- De theoloog Marcel Barnard over 'Monochrome Blue' (1959) van Yves Klein







ERNST EN SPEL, HEILIGHEID EN SPOT

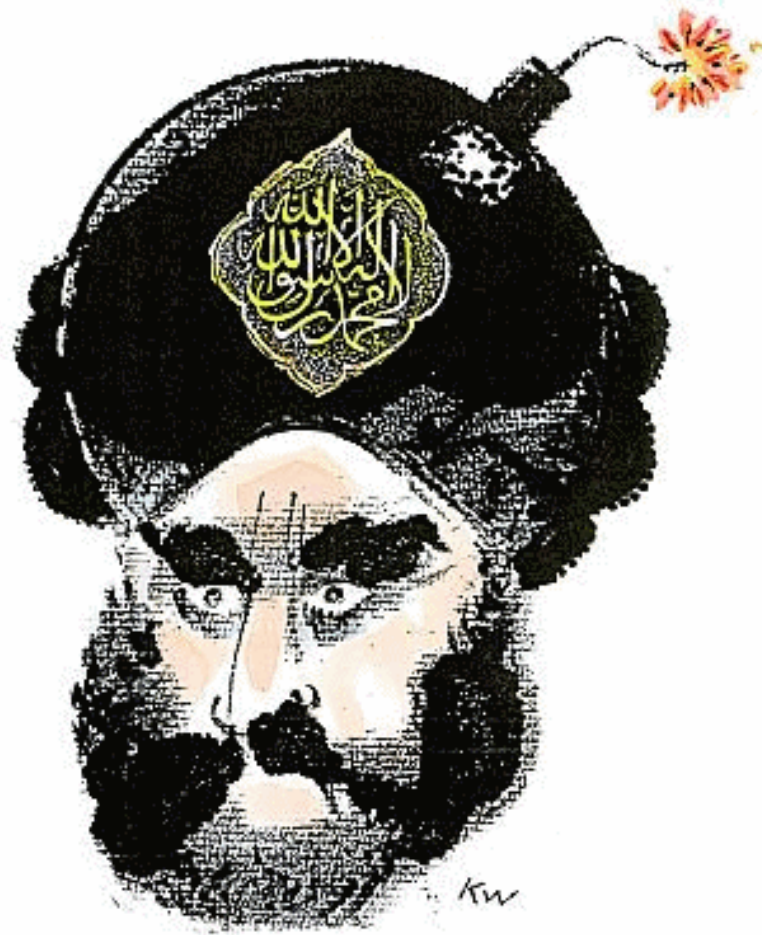
Diverse manieren van spelen met de ernst:

- door te *relativeren* (het Laatste Avondmaal, verbeeld door Tintoretto en door Mamedov)
- door te *verlichten*
- door te *ironiseren* (Frans Kellendonk)
- door te *spotten* (de ‘Decamerone’ van Boccaccio, 1353; de Deense cartoons)











Goussier del.

T. II. N. 3.

Lo. Buro. Sc.

NOVELLA PRIMA

Masetto da Lamporecchio si fa mutolo, & diviene hortolano d'uno munistero di donne, lequali tutte concorrono a giacersi con lui.

Bellissime Donne assai sono di queglihuomini & di quelle femmine, che si sono stolti, che credono troppo bene che come ad una giovane è sopra il capo posta la benda bianca, & indosso messale la nera cocolla, che ella piu non sia femmina, ne piu senta de femminili appetiti, se non come se di pietra l'havesse fatta divenire il farla monaca, & se forse alcuna cosa contra questa lor credenza odono, cosi si turbano, come se contra natura un grandissimo & scelerato male fosse stato commesso, non pensando, ne volendo haver rispetto a se medesimi, liquali la piena licenza di poter far quel,

A iiii

ten slotte

- **SPEL ZONDER ERNST IS LEEG,
ERNST ZONDER SPEL IS BLIND**
- **KUNST EN RELIGIE:
ONBEREKENBARE BONDGENOTEN**